

Kostel Korandova sboru v Plzni

Kostel Korandova sboru Českobratrské církve evangelické v Plzni je skryt za sborovým domem na Anglickém nábreží. Obě budovy tvoří jeden architektonický celek.

Patří k nejvýznamnějším stavbám meziválečného funkcionalismu na Plzeňsku.

Areál uzavírají dva sborové domy v Prokopově ulici.

Farář Karel Machotka

(1881 -1954) byl neúnavným kazatelem a organizátorem evangelické církve v západních Čechách.

Měl jasnou představu sborového areálu, který by v městských podmínkách kopíroval tradiční schéma venkovského evangelického sboru – kostel se hřbitovem obklopený osadou členů sboru.

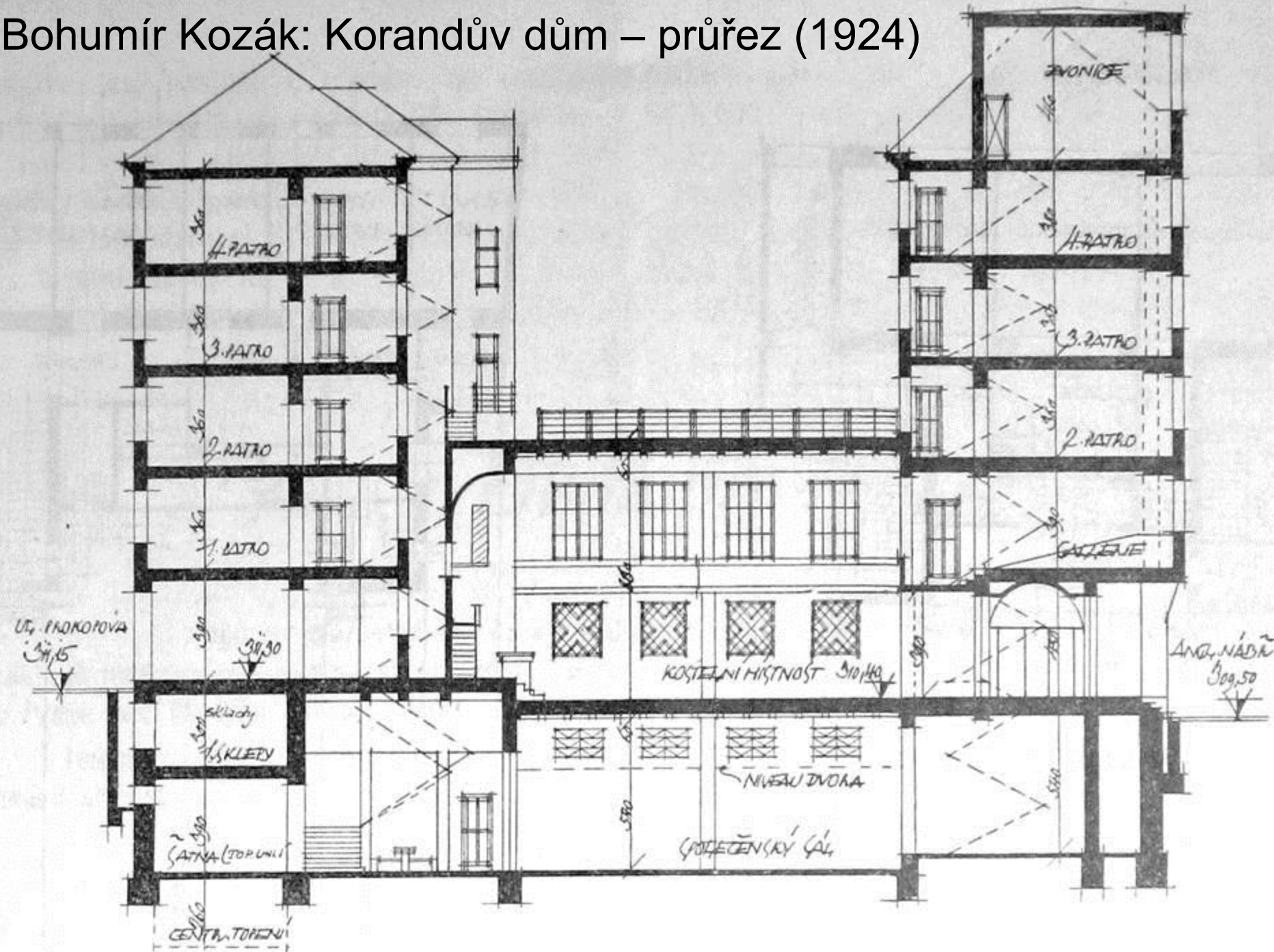
Od roku 1927 organizoval administrativní a projektovou přípravu stavby podle této představy.

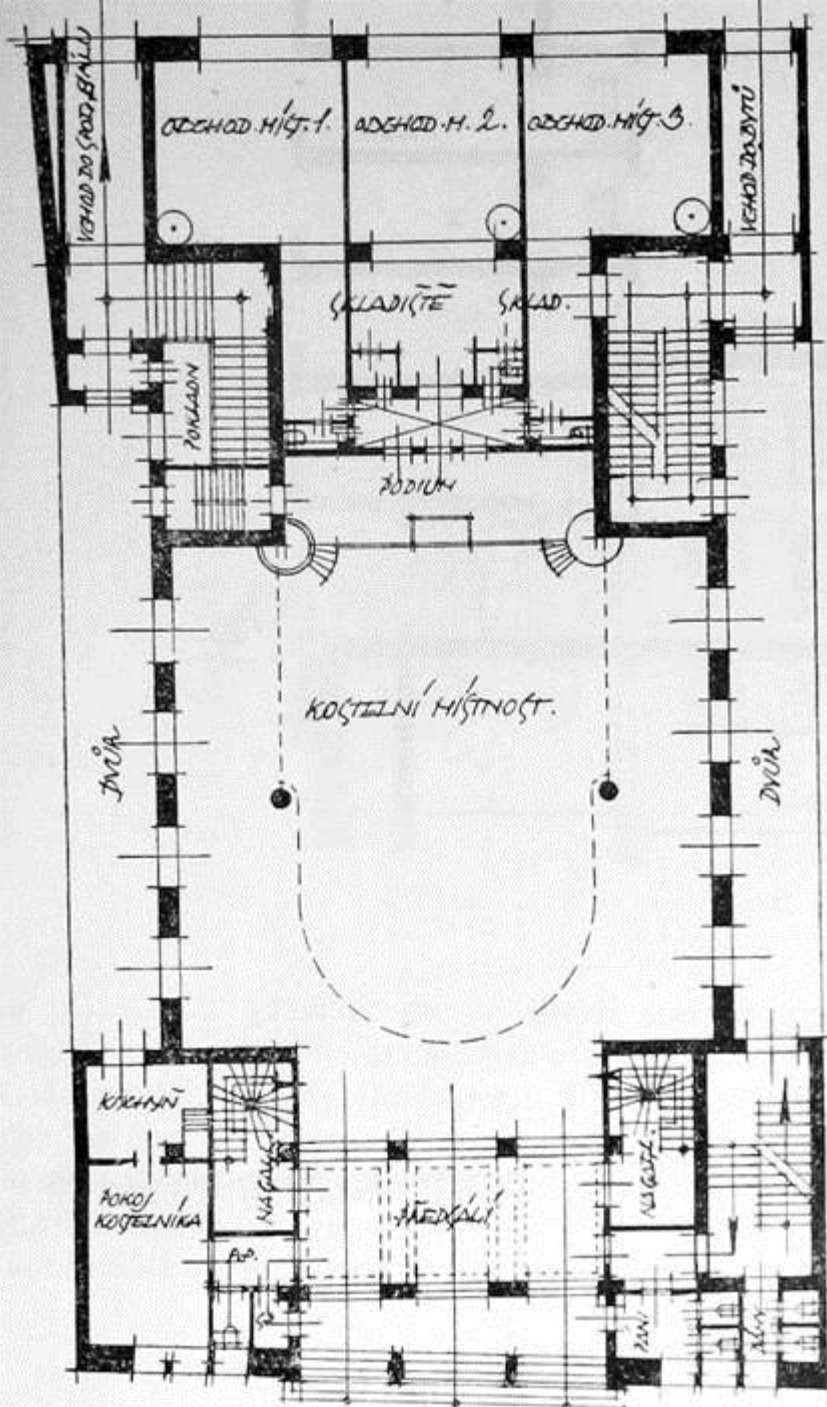
Návrh Bohumíra Kozáka

Sbor původně zakoupil pozemek mezi Anglickým nábřežím a Prokopovou ulicí poblíž muzea (tato část Prokopovy ulice dnes už neexistuje). Vypracováním návrhu „Korandova domu“ byl pověřen pražský architekt Bohumír Kozák.

Kozákův návrh vycházel z české kotěrovské moderny a v mnohém předznamenal dnešní stavbu: Kostel uprostřed parcely, oddělený od obou ulic nájemními domy se sborovými prostory. Hlavní vchod do kostela vedený průčelím domu z Anglického nábřeží. V přízemí domů v Prokopově ulici měly být obchody.

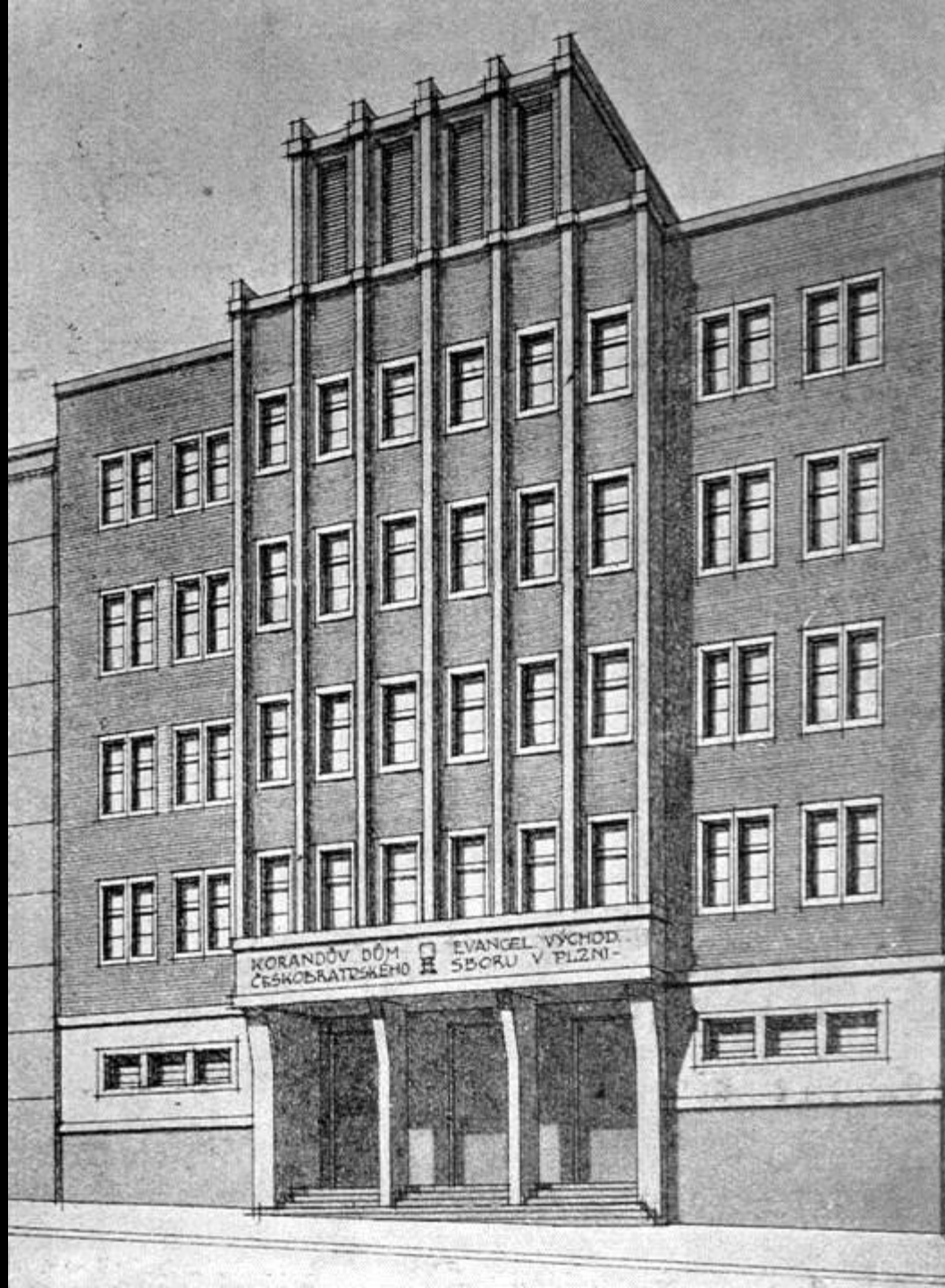
Bohumír Kozák: Korandův dům – průřez (1924)

Bohumír Kozák:
Korandův dům – půdorys
(1924)

Bohumír Kozák:
Korandův dům –
pohled z Anglického
nábřeží (1924)

Změna umístění

Proti všemu očekávání Kozákův návrh nebyl realizován. Město se rozhodlo ponechat prostor mezi muzeem a řekou nezastavěný. V roce 1925 požádalo sbor o výměnu za dnešní pozemek, kde dosud stála Řemeslnická beseda (tam např. působil Josef Skupa s loutkovým divadlem) a městské lázně.

Od ledna 1927 se bohoslužby konaly v Řemeslnické besedě.

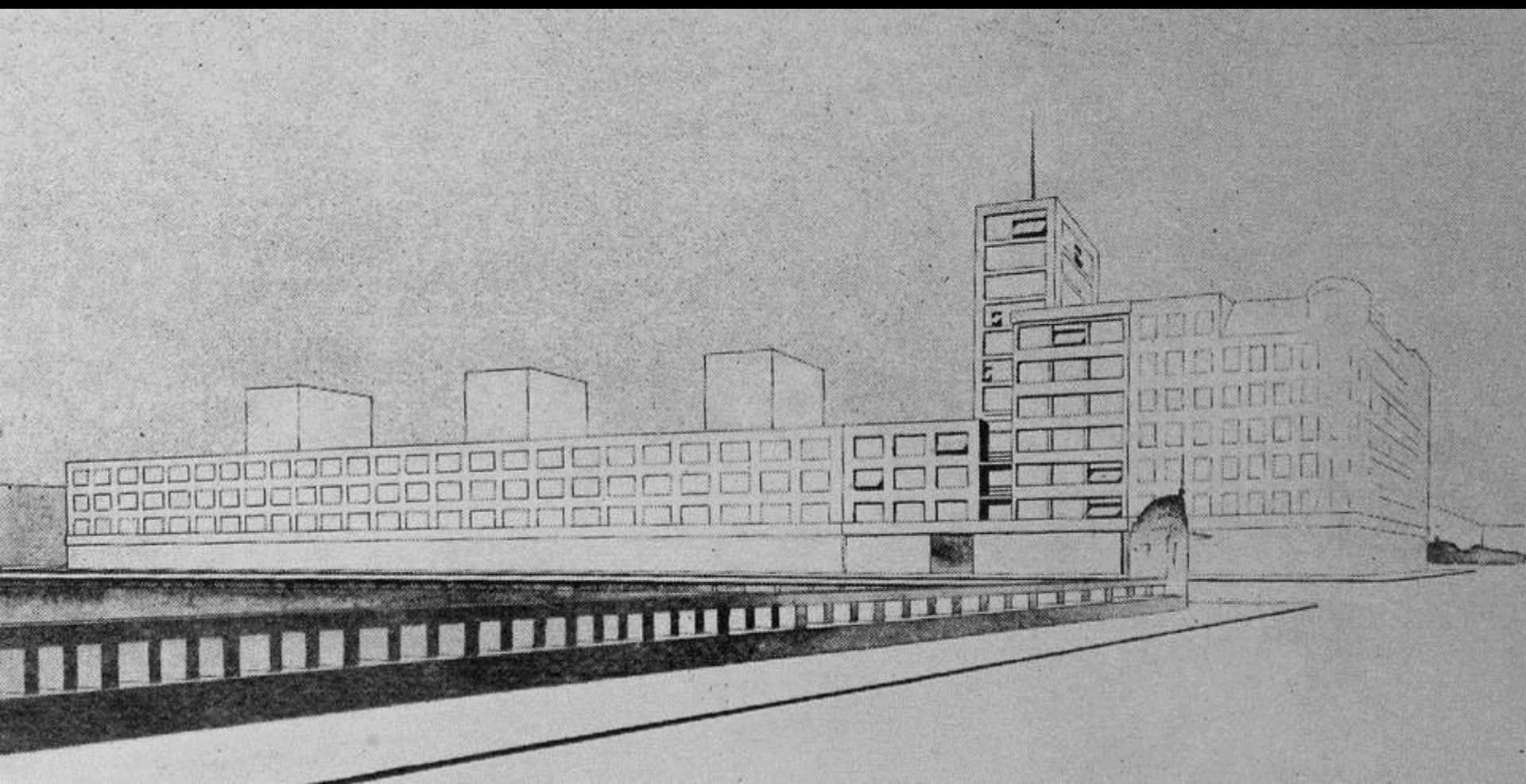
Město se zavázalo vyklidit budovu městských lázní do konce roku 1930. Kvůli skluzu výstavby nových lázní na Denisově nábřeží se tak stalo až v srpnu 1931.

Návrhy Jana Gillara

Mladý pražský architekt Jan Gillar vytvořil na začátku roku 1927 sérii náčrtků pro Korandův sbor. Nevycházel z Kozákovského návrhu, ale navrhl budovy s širokými okny a s vysokou věžovitou stavbou uprostřed.

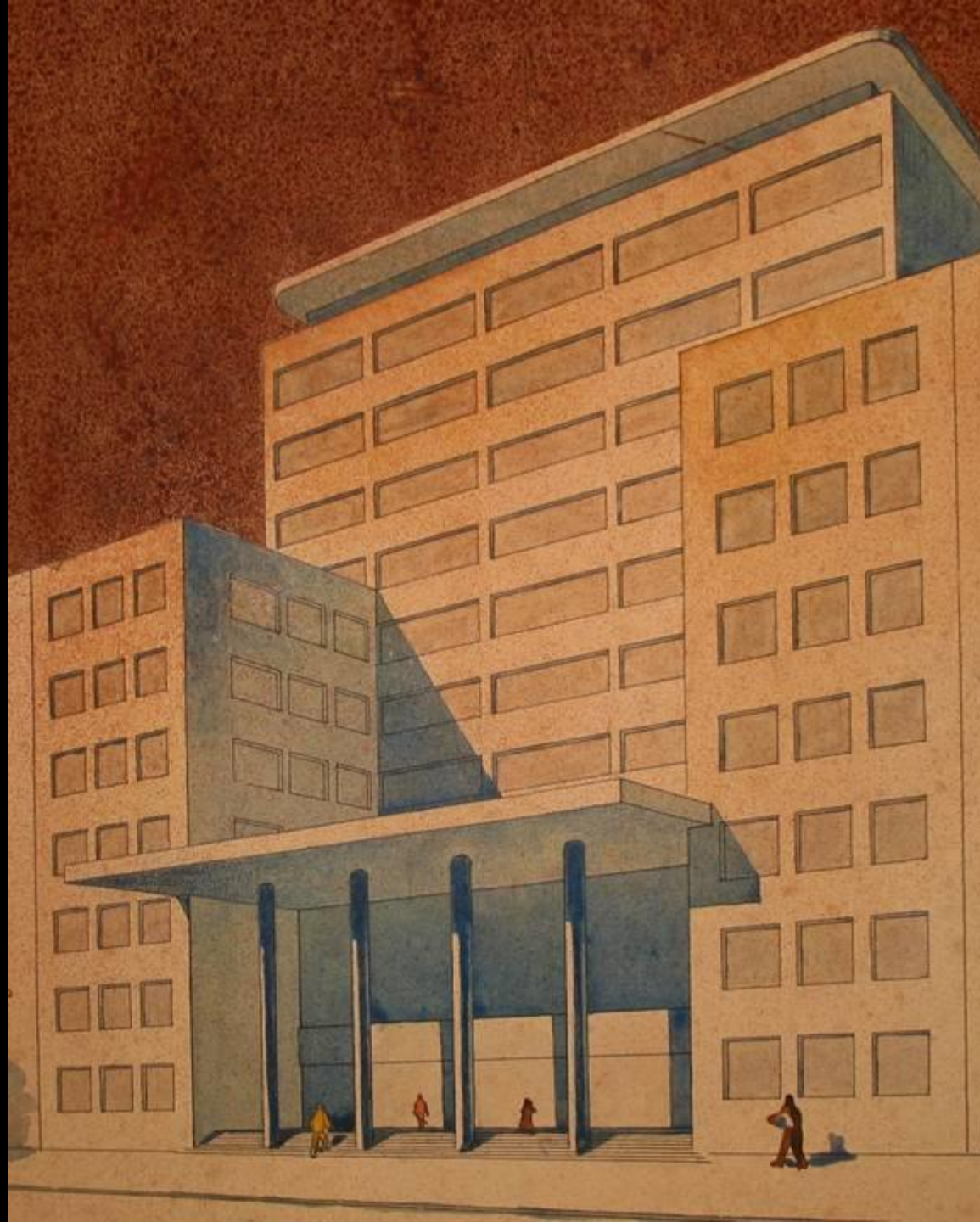
V roce 1928 Jan Gillar navrhl symetrickou kompozici čelní fasády s monumentálním hlavním vchodem.

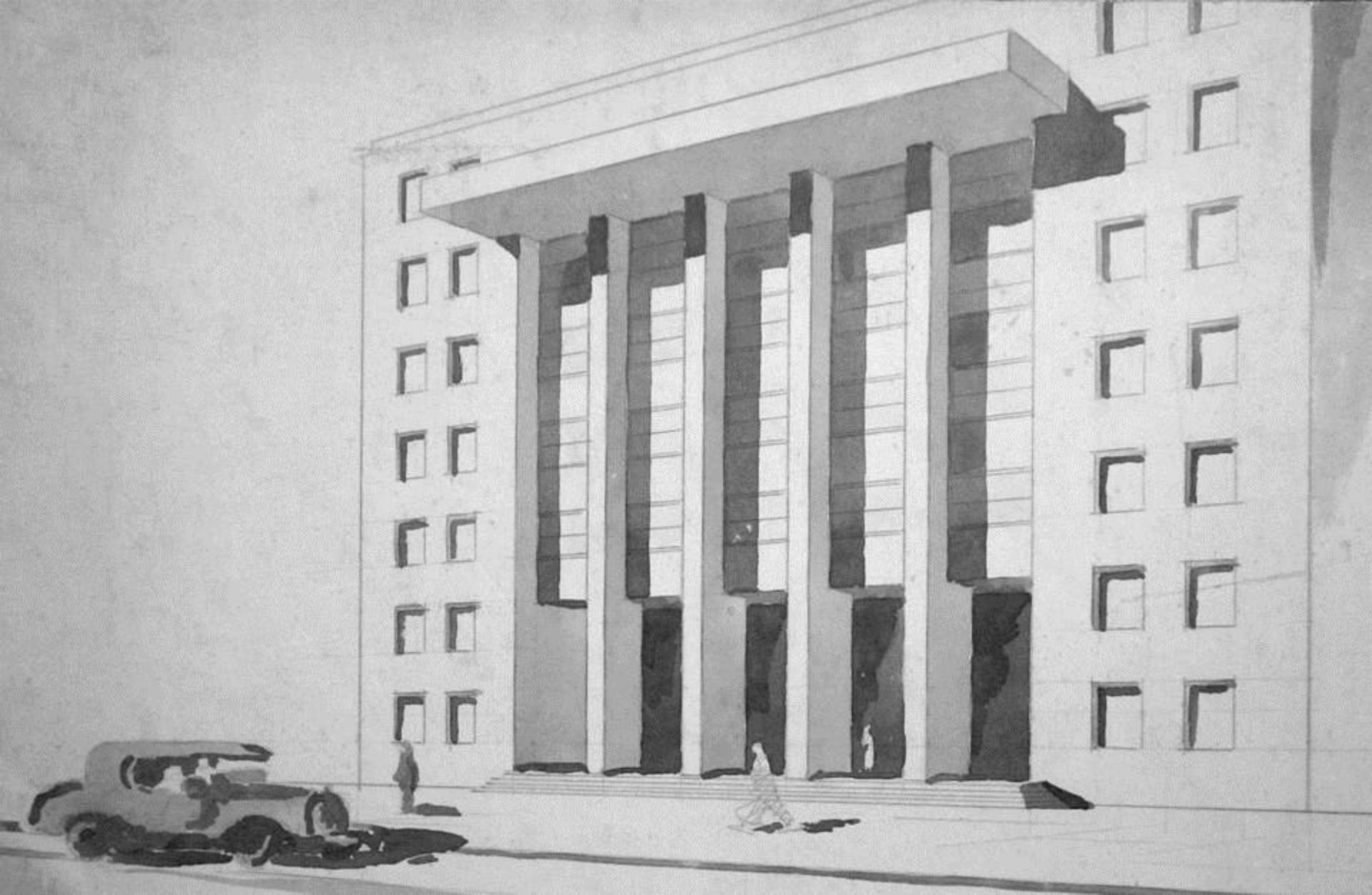
Pozdější sborová publikace hodnotí Gillarův projekt jako krásný, ale technicky a finančně neproveditelný.

Jan Gillar: skica sborové budovy (1927)

Jan Gillar: skica
sborové budovy
(1928)

Jan Gillař: skica sborové budovy (1928)

Stavební komise

Už v roce 1930, tedy před očekávaným předáním stavebního pozemku, byla ve sboru ustavena stavební komise. Její činnost byla obnovena v roce 1934.

Kromě faráře Karla Machotky v komisi působil kurátor Gustav Kugler (inspektor státních drah), Karel Kindl (ředitel pomocné služby technické města Plzně a dlouholetý poradce faráře Machotky ve věcech stavebních), architekt Ing. Emil Ondráček (technický rada města Plzně), Ing. Ladislav Musil a Ing. Dr. František Záruba (úředníci Škodových závodů) a další. Komisi vedl Karel Kindl.

26. února 1934 zadala komise vypracování plánů a rozpočtů celé stavby architektu Jaroslavu Fišerovi.

Stavební komise

Ondráček

Záruba

Fišer

Kindl

Machotka

Kugler

Musil

Architekt Jaroslav Fišer

(1899 – 1938)

1918 – 1925 studium na Vysoké škole architektury a pozemního stavitelství při ČVUT v Praze a práce v projekční kanceláři prof. Antonína Engla.

1925 – 1926 u firmy arch. Oldřicha Tyla, práce na plánech Veletržního paláce v Praze.

1927 – 1928 na ředitelství státních drah v Bratislavě, přestavba hlavního nádraží v Bratislavě.

1929 – 1931 ve stavebním oddělení plzeňské Škodovky, projekt reprezentačního křídla Cizineckého domu na Lochotíně a účast v soutěži na stavbu plzeňského kina Elektra.

Od roku 1932 spolupráce s ČCE.

1934 – 1938 projekt Korandova sboru, projekt a stavba domů v Prokopově ulici.

Architekt
Jaroslav Fišer
(1899 – 1938)

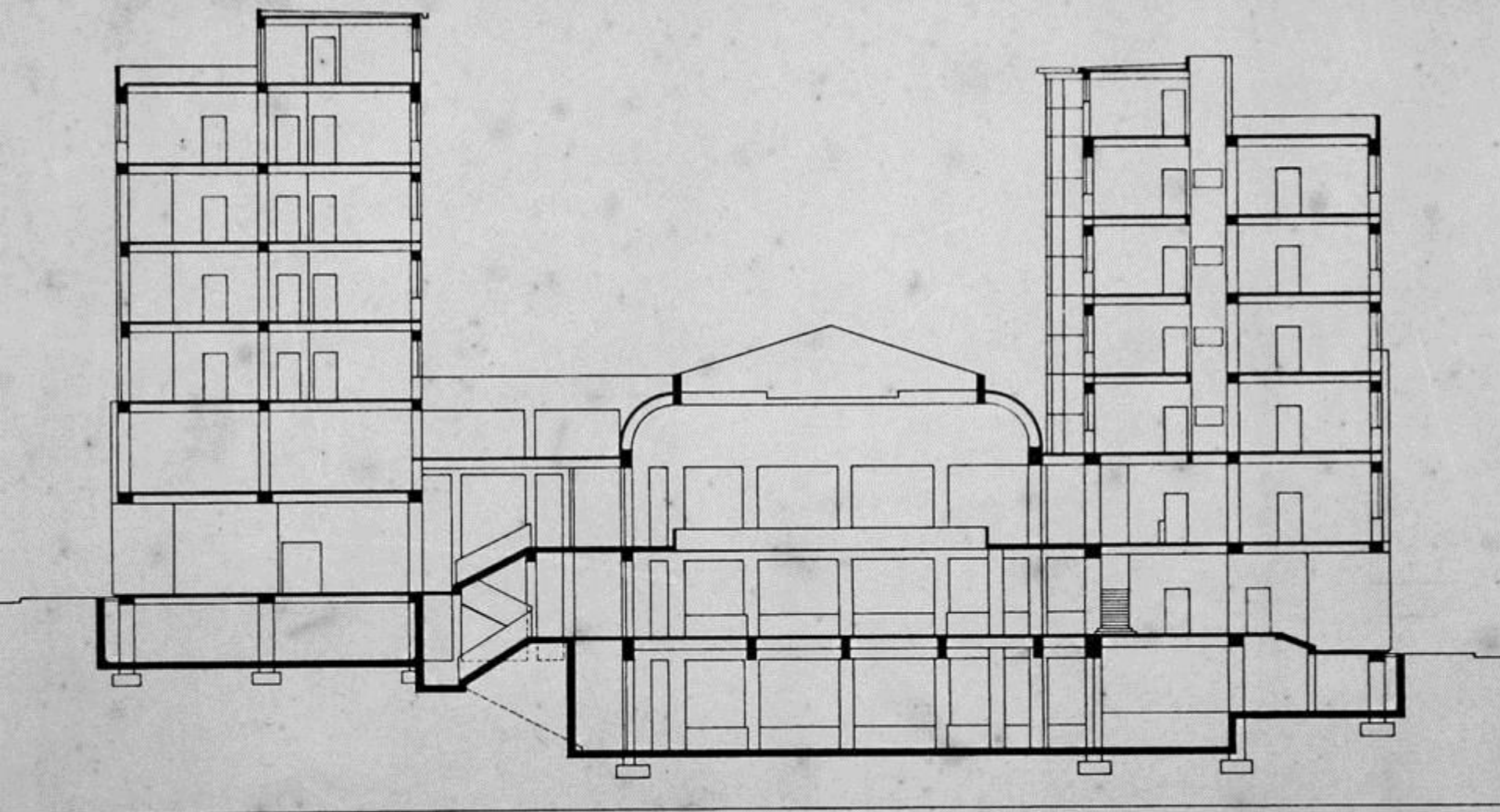

První plán Jaroslava Fišera

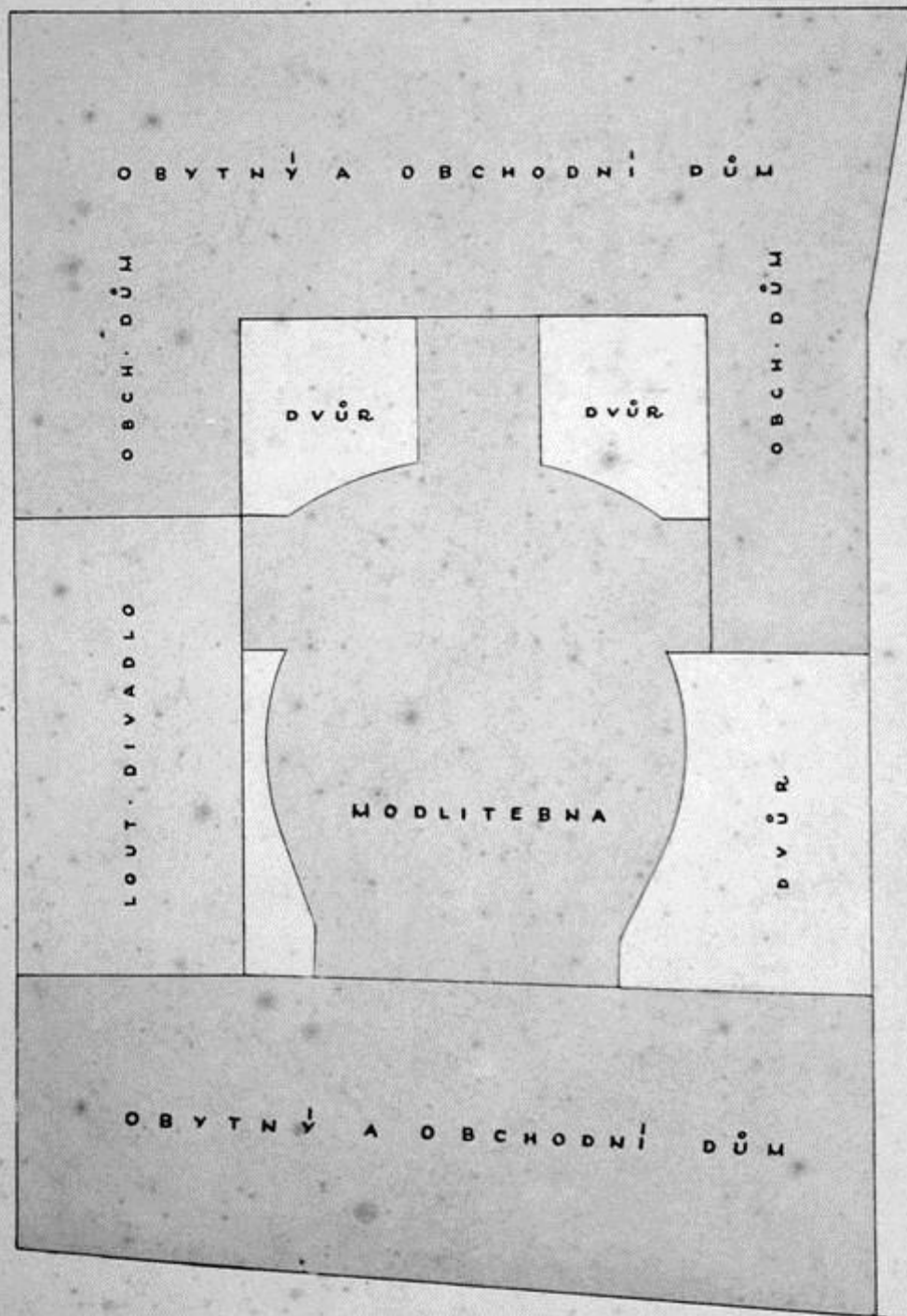
Jaroslav Fišer na svých plánech z dubna 1934 umístil kostel podle zadání do geometrického středu pozemku. Kostel byl již samostatnou stavbou spojenou chodbami s domy na Anglickém nábřeží a v Prokopově ulici. Hlavní vchod do kostela byl veden středem budovy na Anglickém nábřeží. Pod kostelem měl být společenský sál.

Zcela nový byl půdorys kostela – kapka zužující se k hlavnímu vchodu. Kostel byl završen kopulí. Po stranách kostela měly stát přízemní budovy. Střechy všech domů byly ploché.

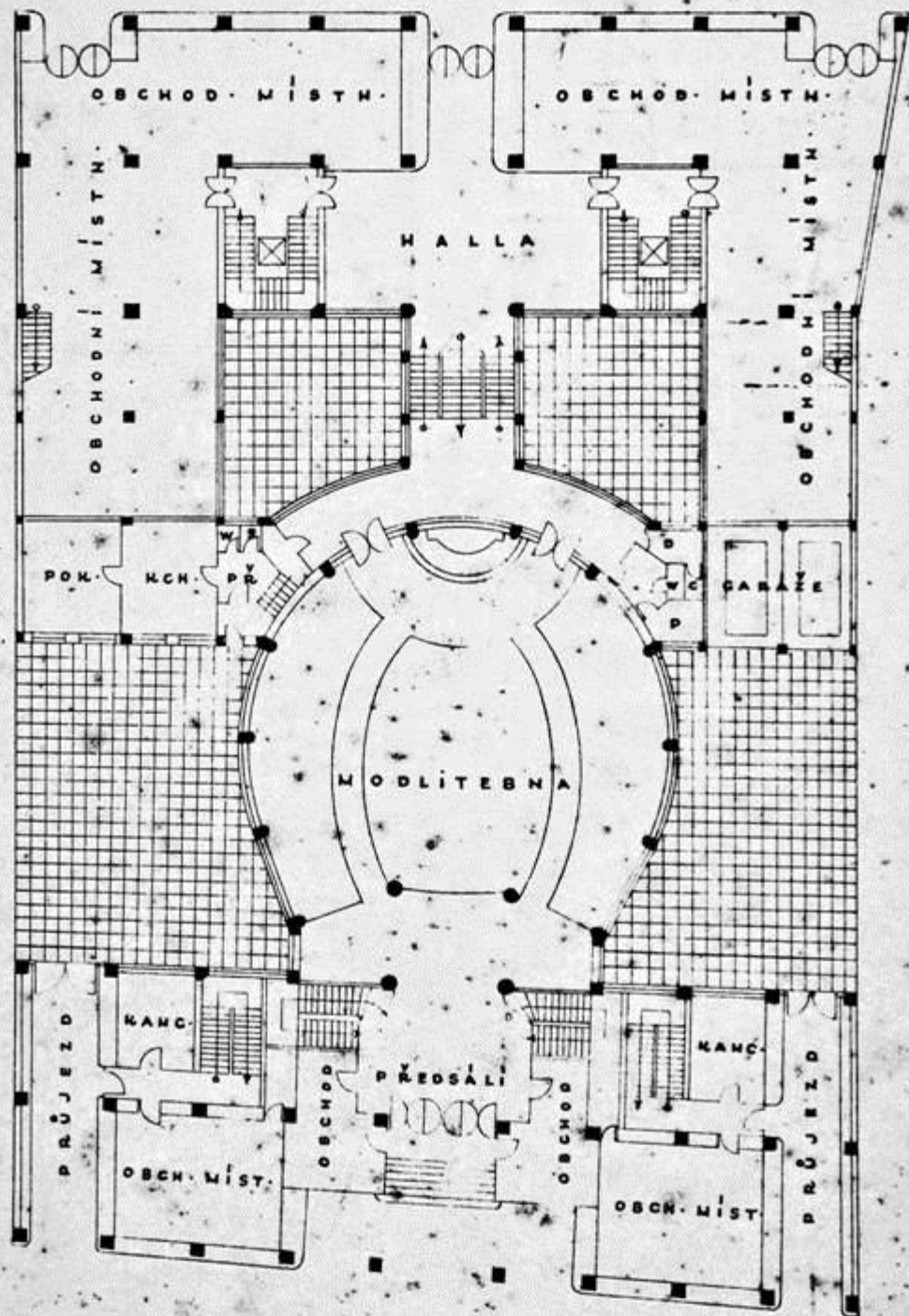
Projekt se svou estetikou jasně hlásil k funkcionalismu. Kapkovitý tvar kostela dodával jinak strohému projektu zajímavou dynamiku.

Jaroslav Fišer – průřez sborovými budovami (duben 1934)

Jaroslav Fišer –
schéma půdorysu
sborových budov
(duben 1934)

Jaroslav Fišer –
půdorys sborových
budov, přízemí
(duben 1934)

Jaroslav Fišer –
návrh sborových
budov (duben
1934)

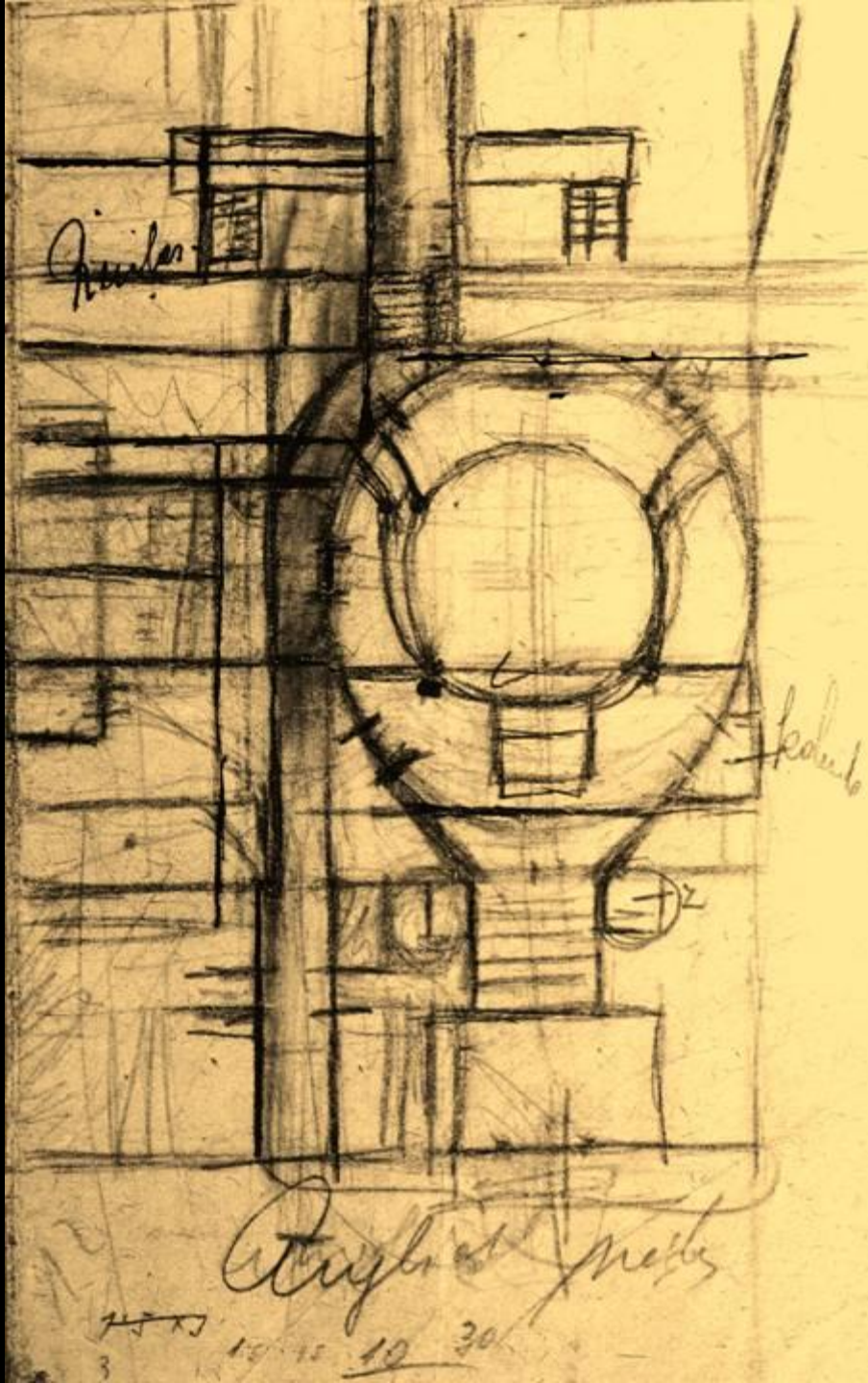
Změny navržené Karlem Machotkou

Hlavním nedostatkem prvního Fišerova plánu byla skutečnost, že kostel, který sbor nejvíc potřeboval, překrýval stále ještě stojící Řemeslnickou besedu. Tu však chtěl sbor využívat k bohoslužbám co nejdéle - pokud možno až do dokončení kostela.

Karel Machotka proto vymyslel a načrtl nové uspořádání Fišerem navržených objektů:

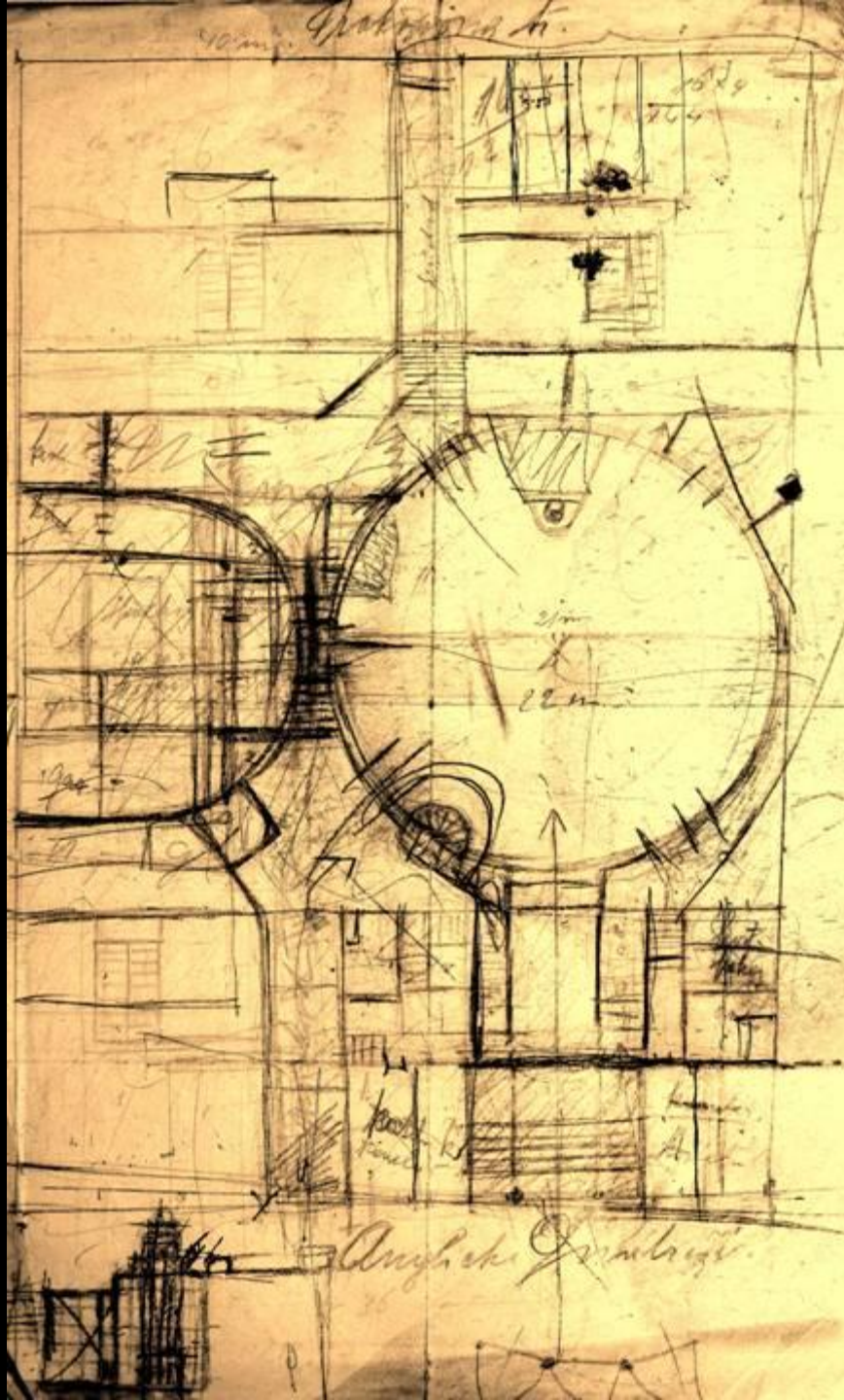
Nejprve posunul kostel ze středu pozemku blíž k jeho severnímu okraji. Tím se kostel přestal překrývat s Řemeslnickou besedou (první náčrtek, konec dubna 1934).

Potom změnil tvar kostela na kruhový a navrhl přemístit společenský sál zpod kostela do samostatné oválné budovy, která by se postavila později po zbourání Řemeslnické besedy (druhý náčrtek, 1. květen 1934).

Karel Machotka –
náčrtek půdorysu
sborových budov
(konec dubna 1934)

Kostel posunut ze středu doprava.

Karel Machotka –
náčrtek půdorysu
sborových budov
(1. květen 1934)

Kruhový tvar kostela,
vlevo budova se
společenským sálem.

Druhý plán Jaroslava Fišera

V červnu 1934 zadal sbor Jaroslavu Fišerovi vypracování nových plánů, které by respektovaly Machotkovy změny.

Fišer dokončil plán kostela v srpnu 1934 a plán domu na Anglickém nábřeží v dubnu 1935.

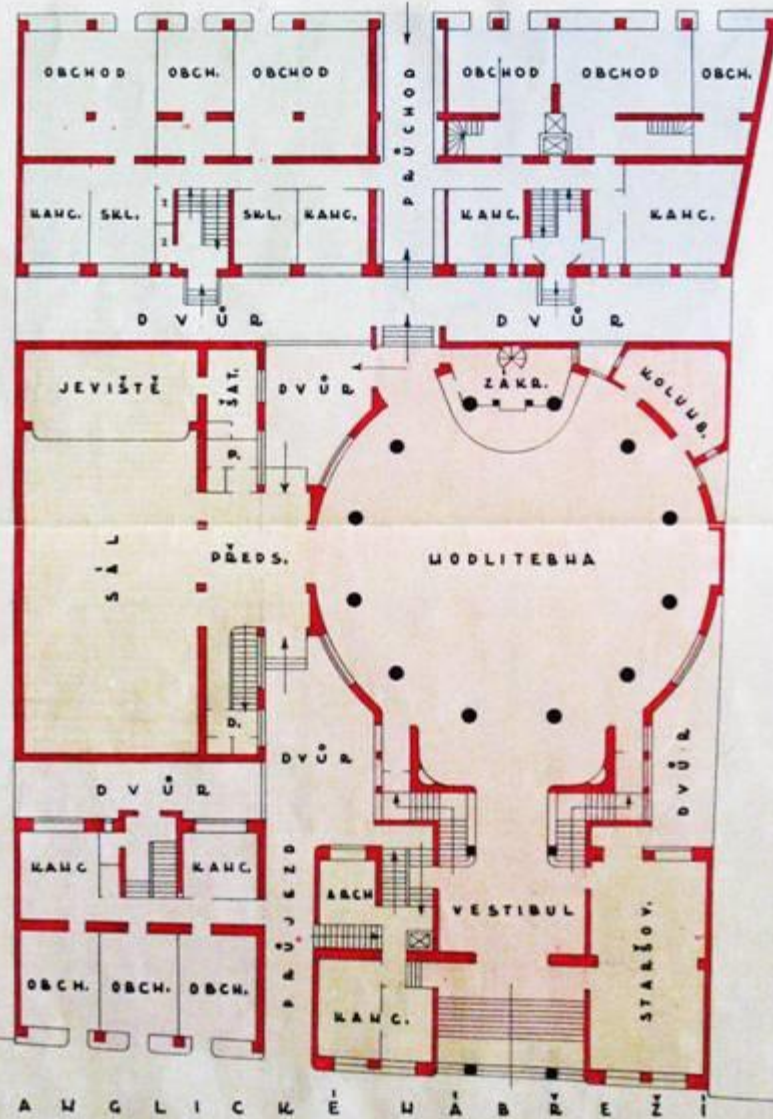
Fišer poprvé oddělil domy v Prokopově ulici od kostela dvorem. Tím se zamýšlený jediný objekt definitivně rozpadl do více budov.

Posun osy kostela vyvolal rozdělení zástavby na Anglickém nábřeží do dvou domů. Průčelí domů se ve zfunkcionalizované podobě vrátilo ke Kozákovu návrhu.

Interiér kostela je formován čistými liniemi funkcionalistického stylu. Dynamiku mu dodává především osvětlení velkým sklo-železobetonovým oknem ve vrchlíku kopule.

NÁVRH ZASTAVĚNÍ PARCEL PŘI ANGLICKÉM NÁ-
BŘEŽÍ A PROKOPOVĚ TŘIDĚ, PRO ČESKOBRATRSKÝ
EVANGELICKÝ VÝCHODNÍ SBOR V PLZNI =

P R O K O P O V A T Ě Ľ I D A .

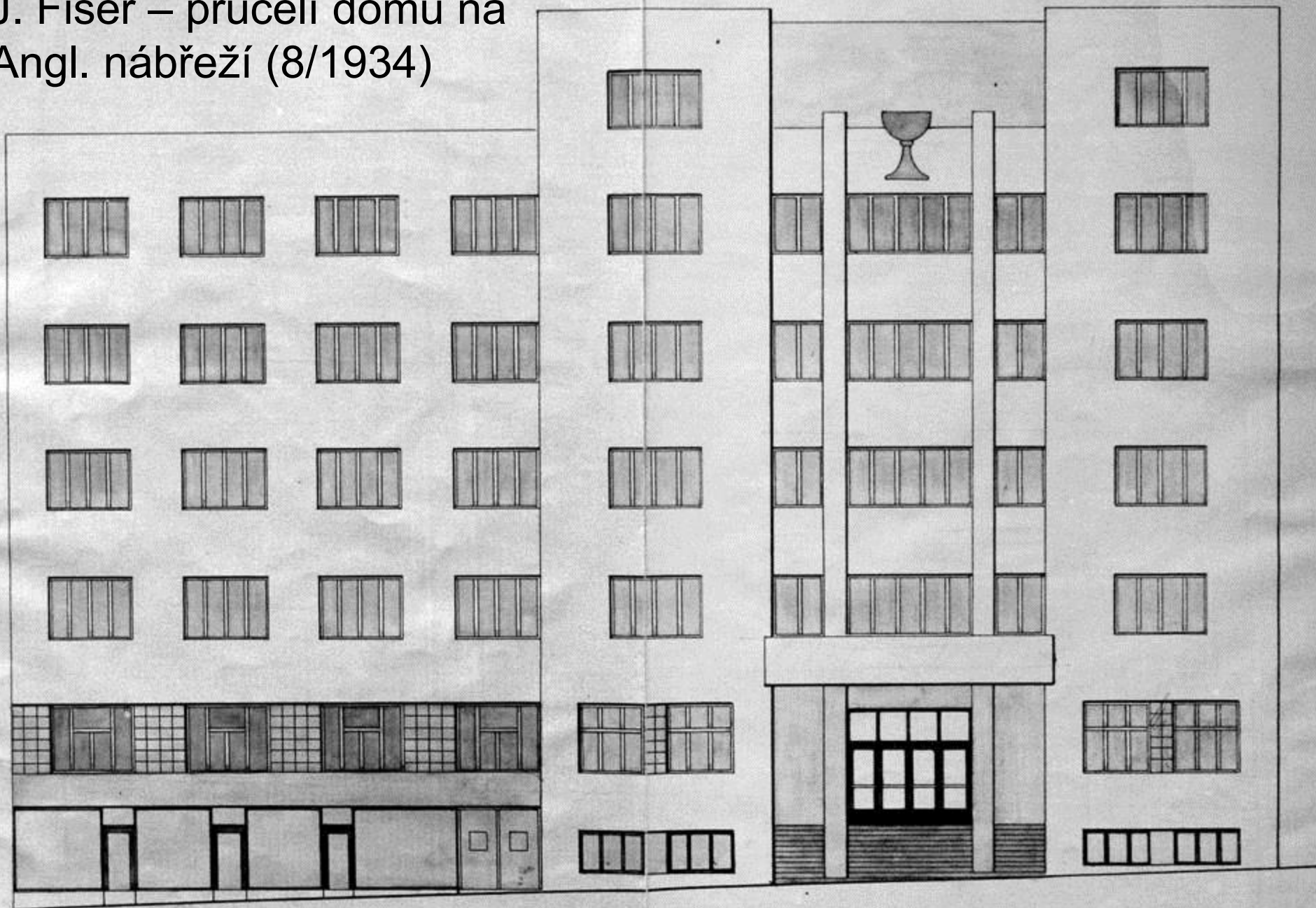

A N G L I C K É N Á B Ř E Ž Í

P Ř Í Z E M Í M. 1:200.

Jaroslav Fišer –
půdorys sborových
budov (srpen 1934)

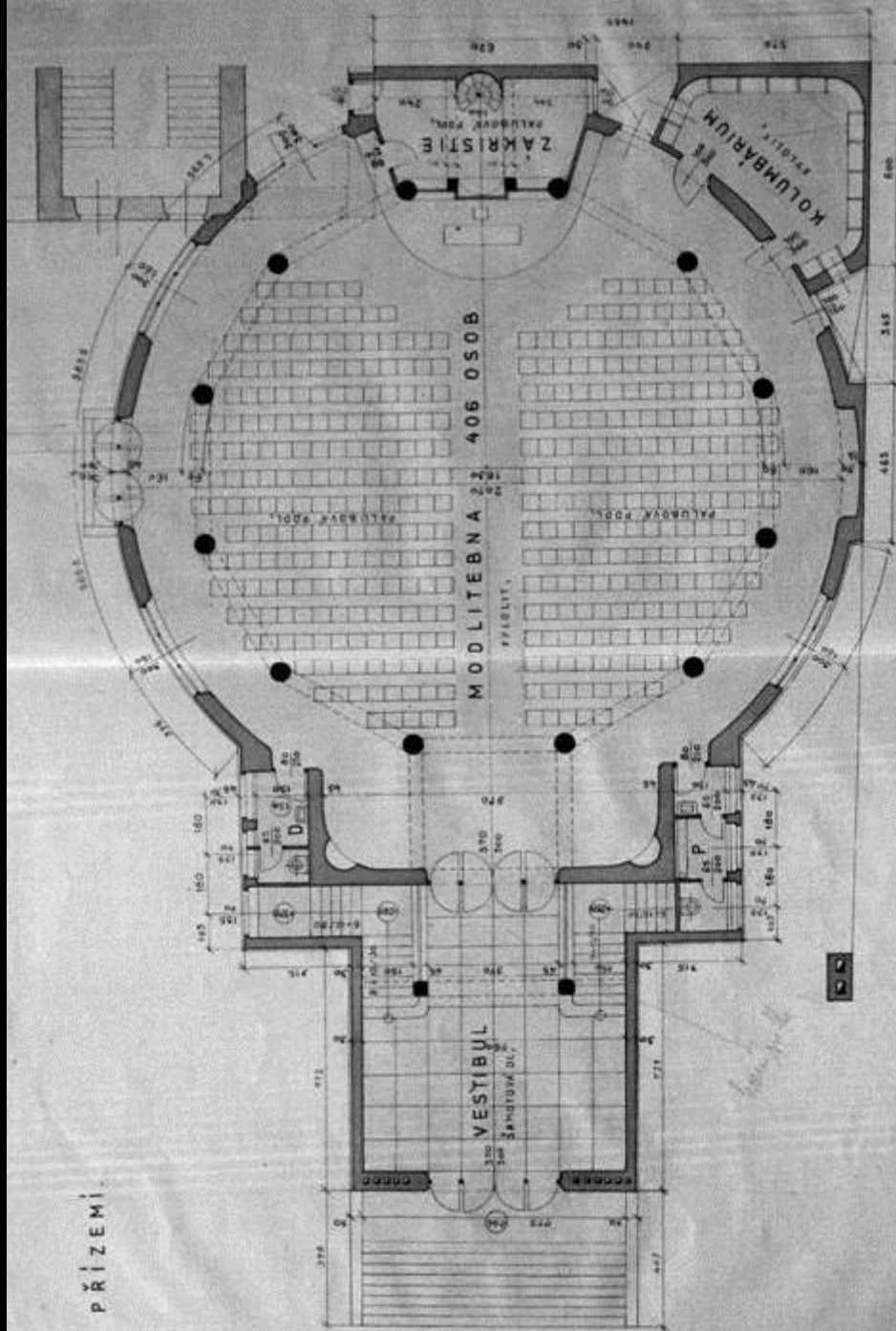
J. Fišer – průčelí domů na
Angl. nábřeží (8/1934)

HLAVNÍ PRŮČELÍ ČESKOBRATRSKÉHO FARNÍHO A ČINŽOVNÍHO DOMU NA ANGLICKÉ NÁBŘEŽÍ V PLZNI.

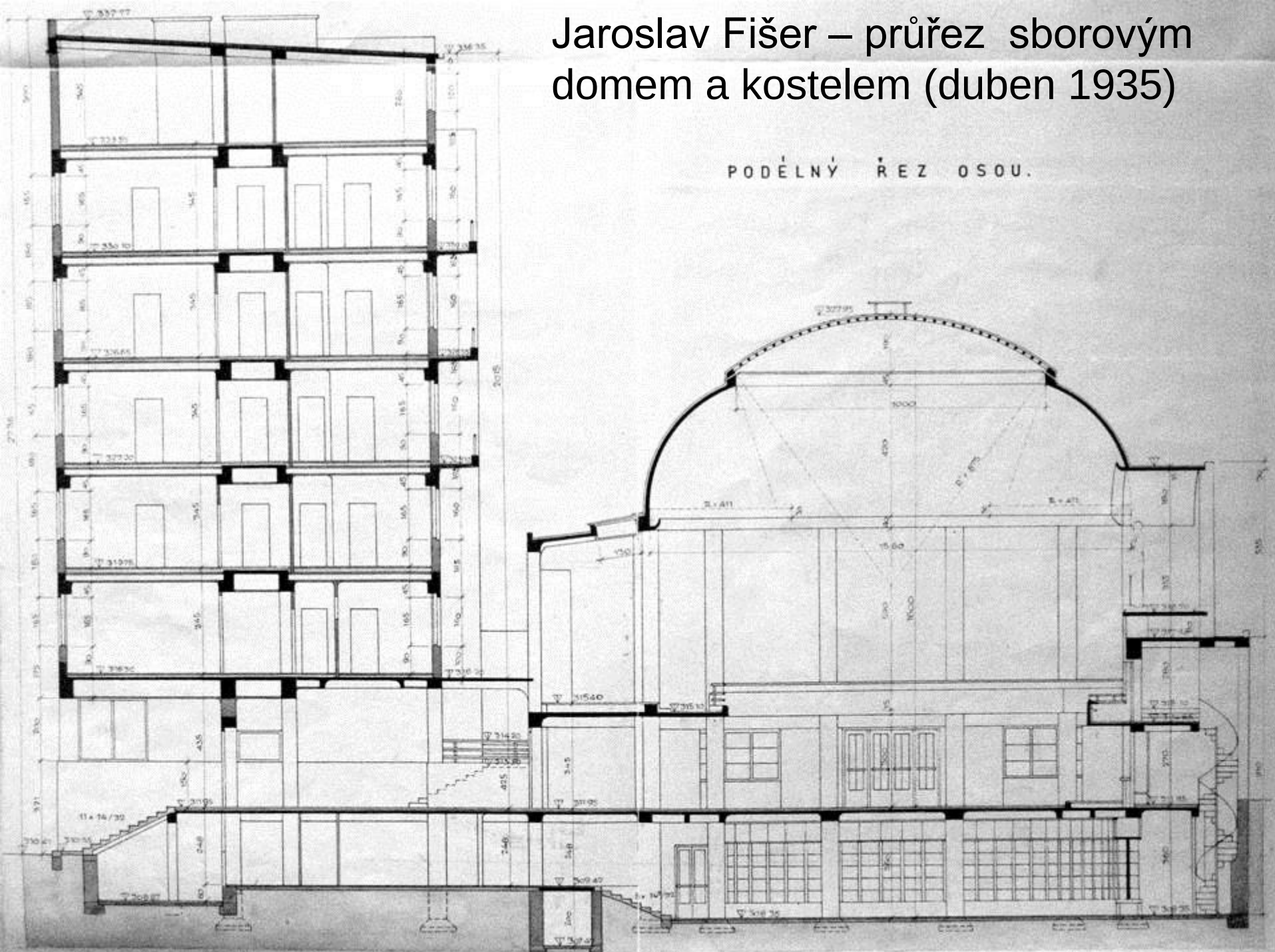
Architectural cross-section drawing of a building. The drawing shows a long, low structure on the left with a staircase, transitioning into a larger, domed structure on the right. The dome is supported by a series of vertical columns. A statue is positioned on a pedestal within the domed section. Various dimensions are marked throughout the drawing, including heights and widths. The title 'ŘEZ PODÉLNÝ.' is visible in the upper left corner.

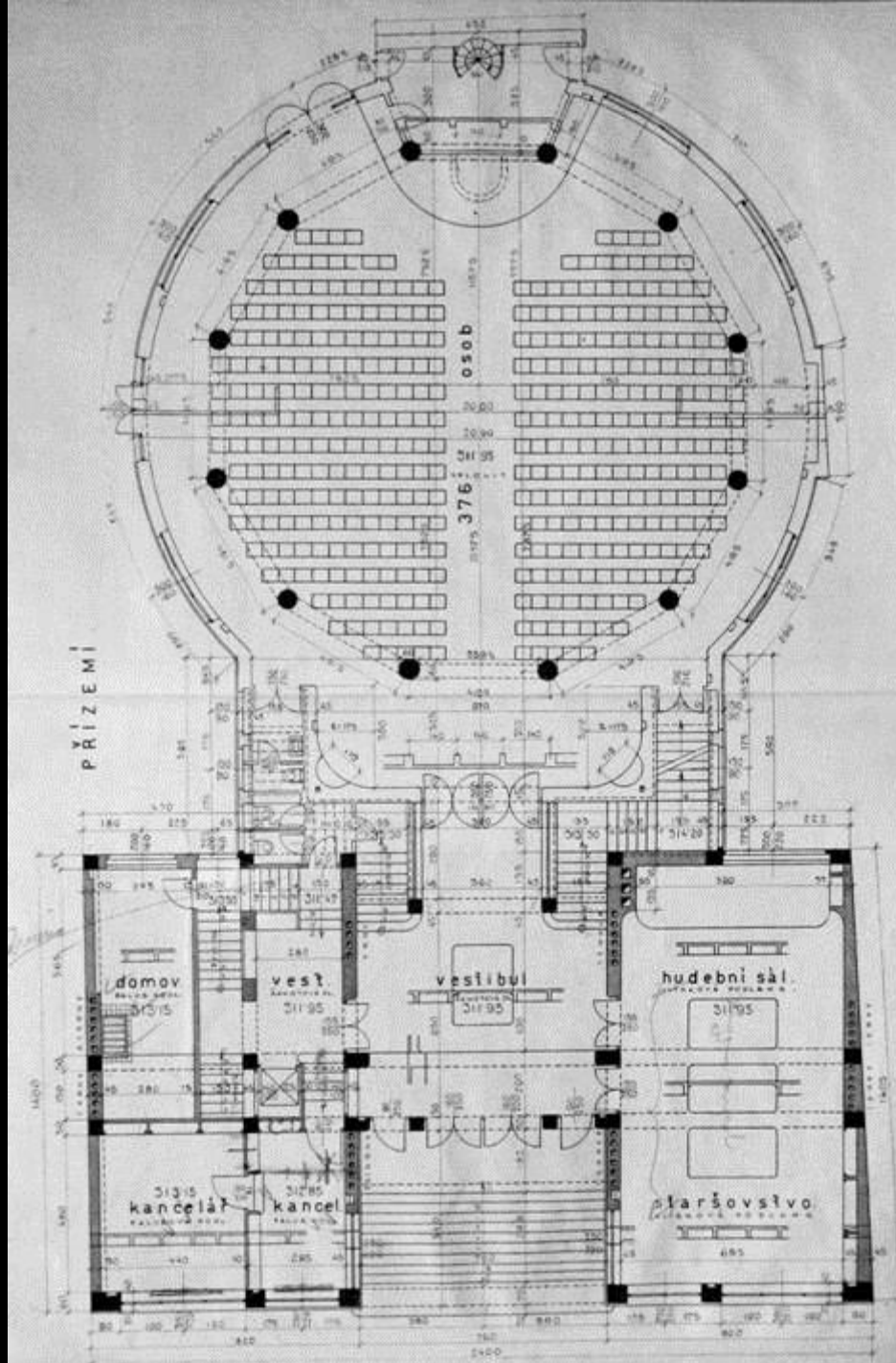
Jaroslav Fišer – průřez kostelem (srpen 1934)

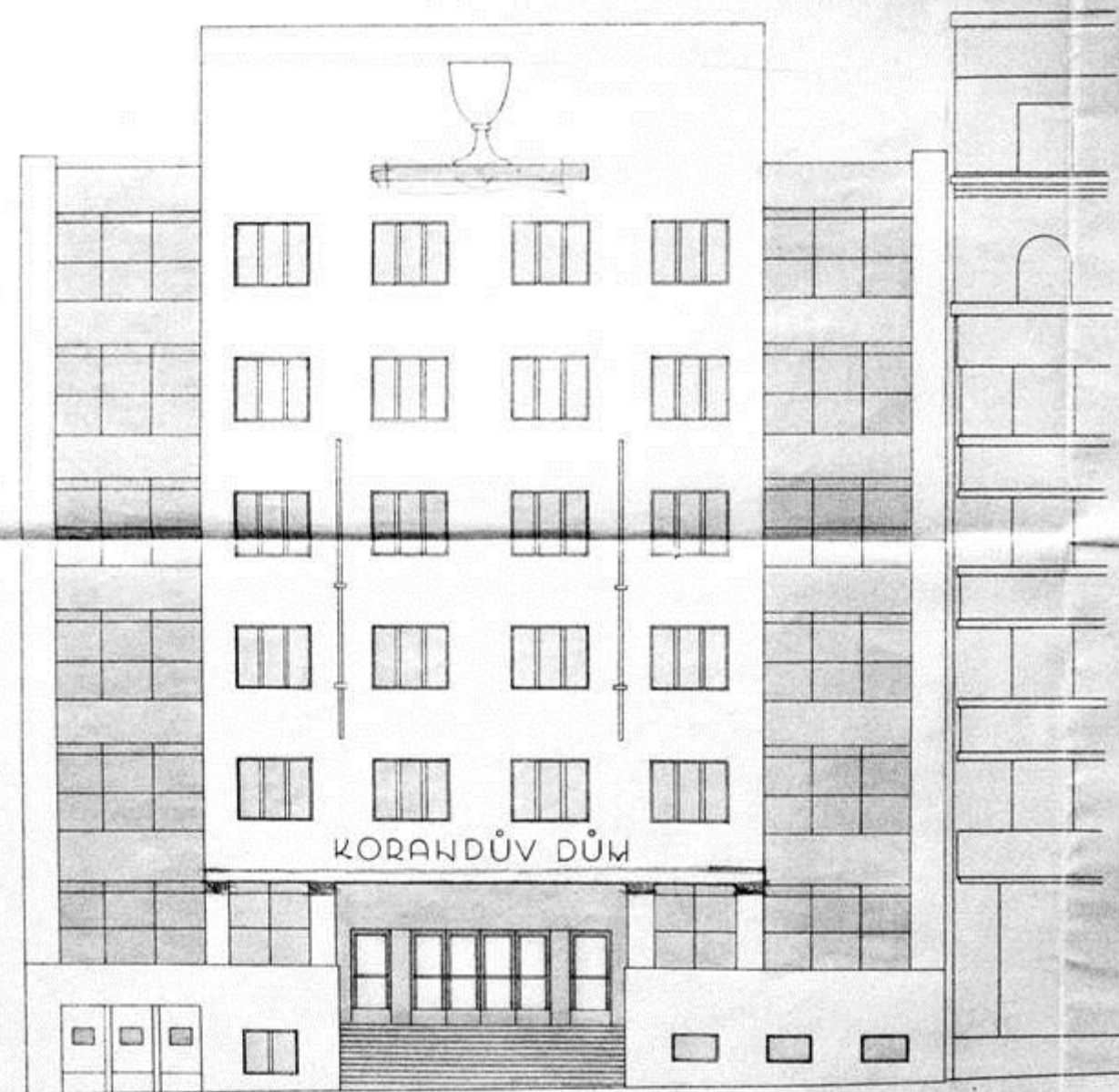
Jaroslav Fišer –
půdorys kostela,
přízemí
(srpen 1934)

Jaroslav Fišer – průřez sborovým domem a kostelem (duben 1935)

Jaroslav Fišer –
půdorys sborového
domu a kostela
(duben 1935)

PRŮČELÍ DO ANGLICKÉHO NÁBŘEŽÍ.

Jaroslav Fišer –
průčelí na Ang-
lickém nábřeží
(duben 1935)

Průběh stavby kostela a domu na Anglickém nábřeží

22.11.1934 – vydáno stavební povolení na kostel

26.11.1934 – zahájení výkopových prací pro kostel

16.6.1935 – slavnost položení základního kamene

12.12.1935 – vydáno stavební povolení na dům

březen 1936 – zahájení výkopových prací pro dům

18. října 1936 – ukončení prací na soše Krista

říjen 1936 – dokončení stavby kostela

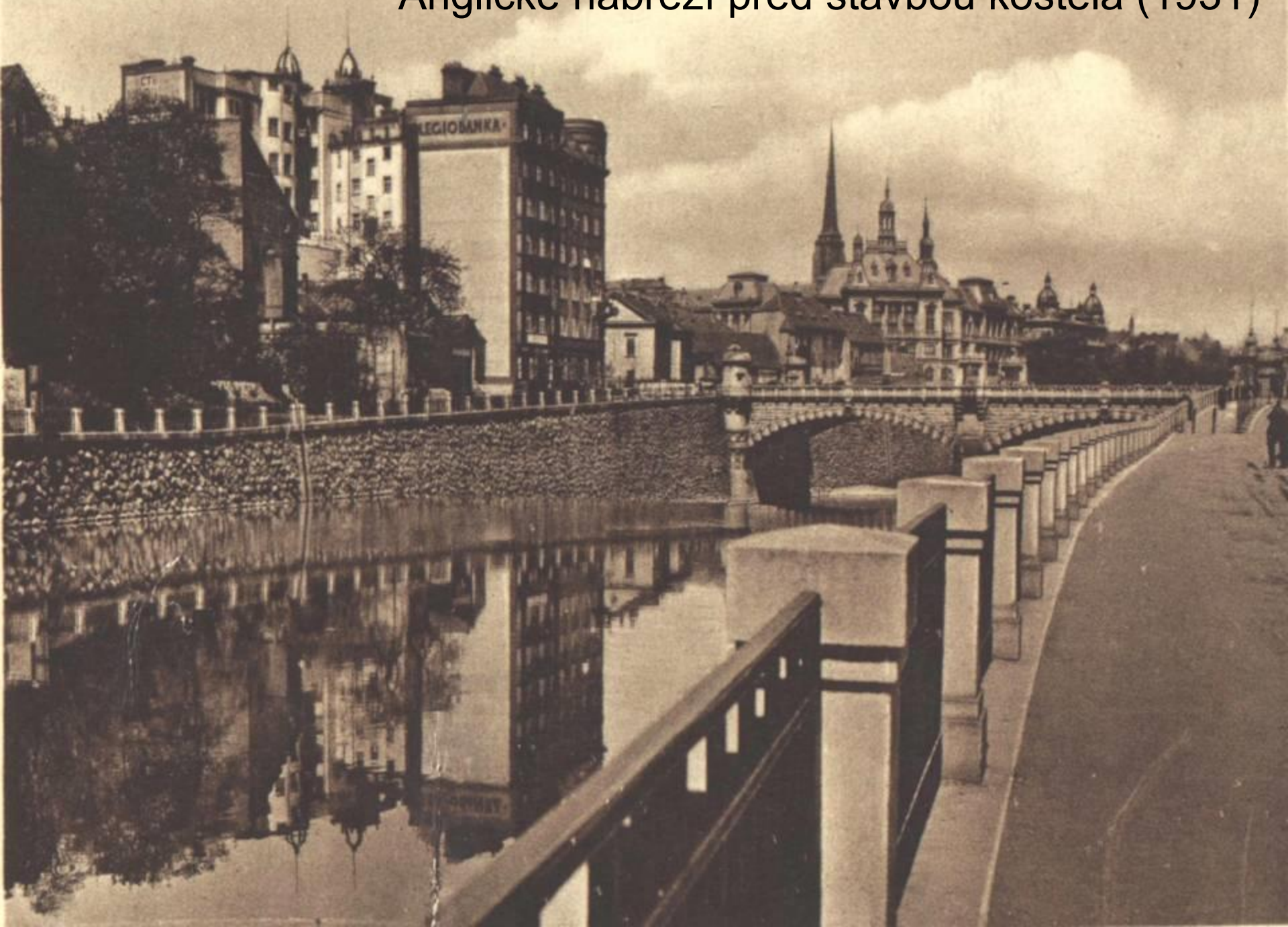
29.11.1936 – první bohoslužby v kostele

13.12.1936 – slavnostní otevření kolumbária pod kostelem

1.1.1937 – dům připraven k obývání

leden 1937 – kolaudace kostela i domu

Anglické nábřeží před stavbou kostela (1931)

Slavnost položení základního kamene pro stavbu kostela (16.6.1935)

Stavba kostela – pohled z Prokopovy ulice

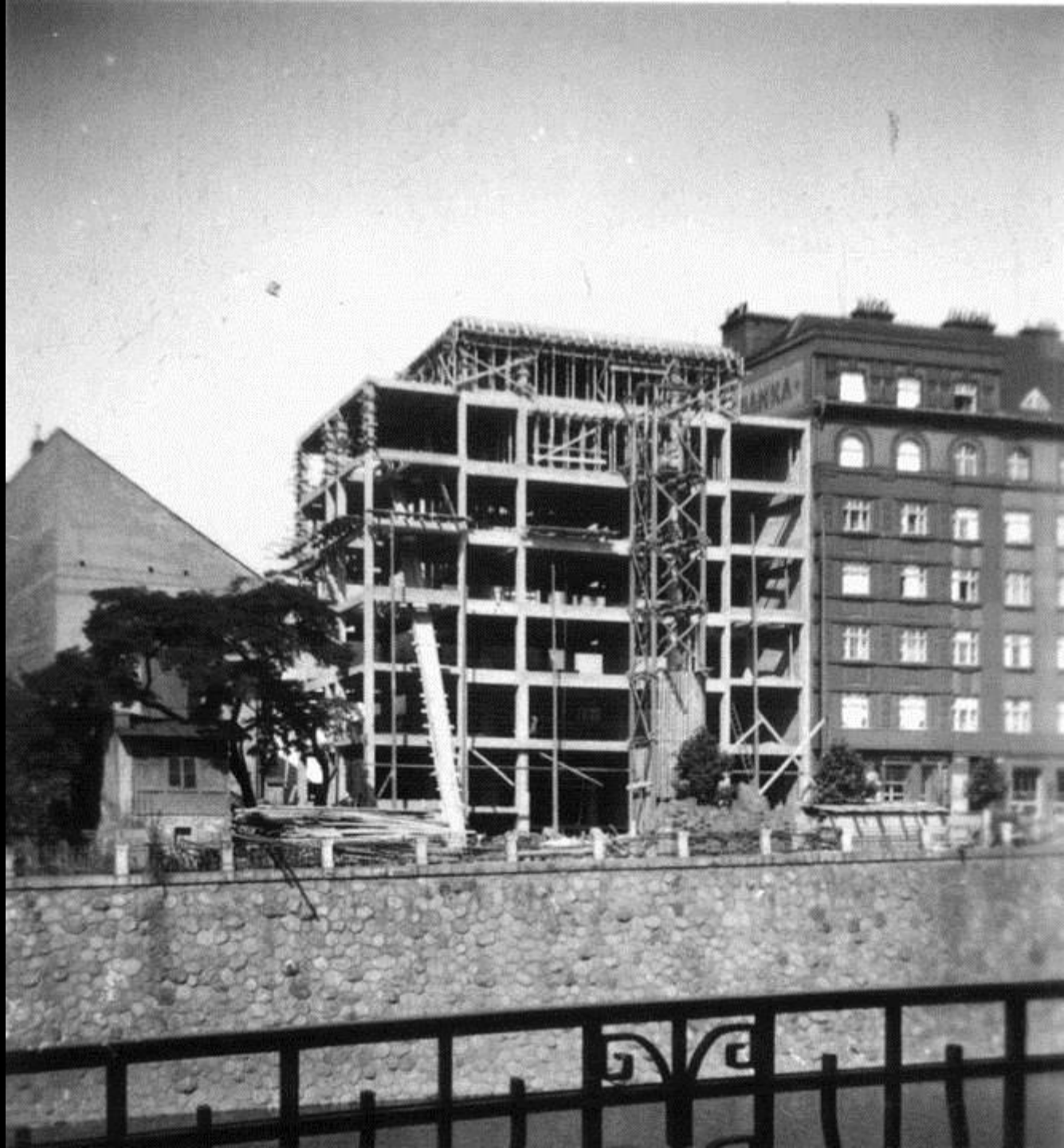

Stavba kostela –
bednění pro kopuli

Stavba kostela – je připraveno bednění pro železobetonový rám proskleného vrchlíku.

Stavba sborového
domu na Ang-
lickém nábřeží –
železobetonový
skelet

Novotou zářící sborový dům na Anglickém nábřeží

Sborový dům na Anglickém
nábřeží dnes – od roku 1936
se jeho vzhled téměř nezmě-
nil.

SLUŽTE HOSPODINU S VESELÍM, PŘEDSTUPTÉ
PŘED OBLIČEJ JEHO S PROZPĚVOVÁNÍM. ŽALM 100,2

Vestibul Korandova sboru

VZPOMÍNEJTE NA VŮDCE SVĚ,
KTERÍ VÁM MLUVILI SLOVO BOŽÍ
Žd. 13, 7.

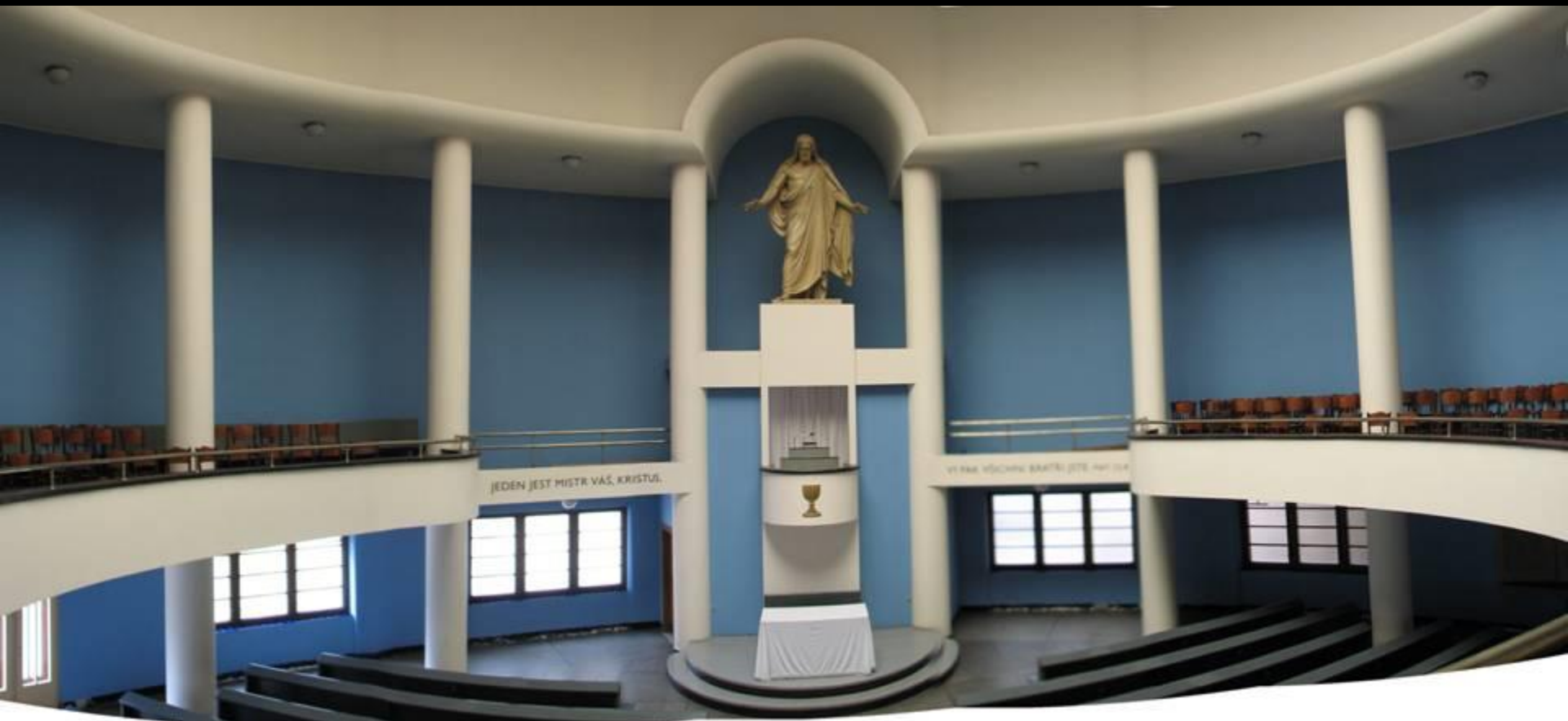
KAREL MACHOTKA

1881

1954

Z BOŽÍ MILOSTI KAZATEL
DUCHOVNÍ BUDITEL PLZEŇSKA
ZAKLADATEL KORANDOVA SBORU

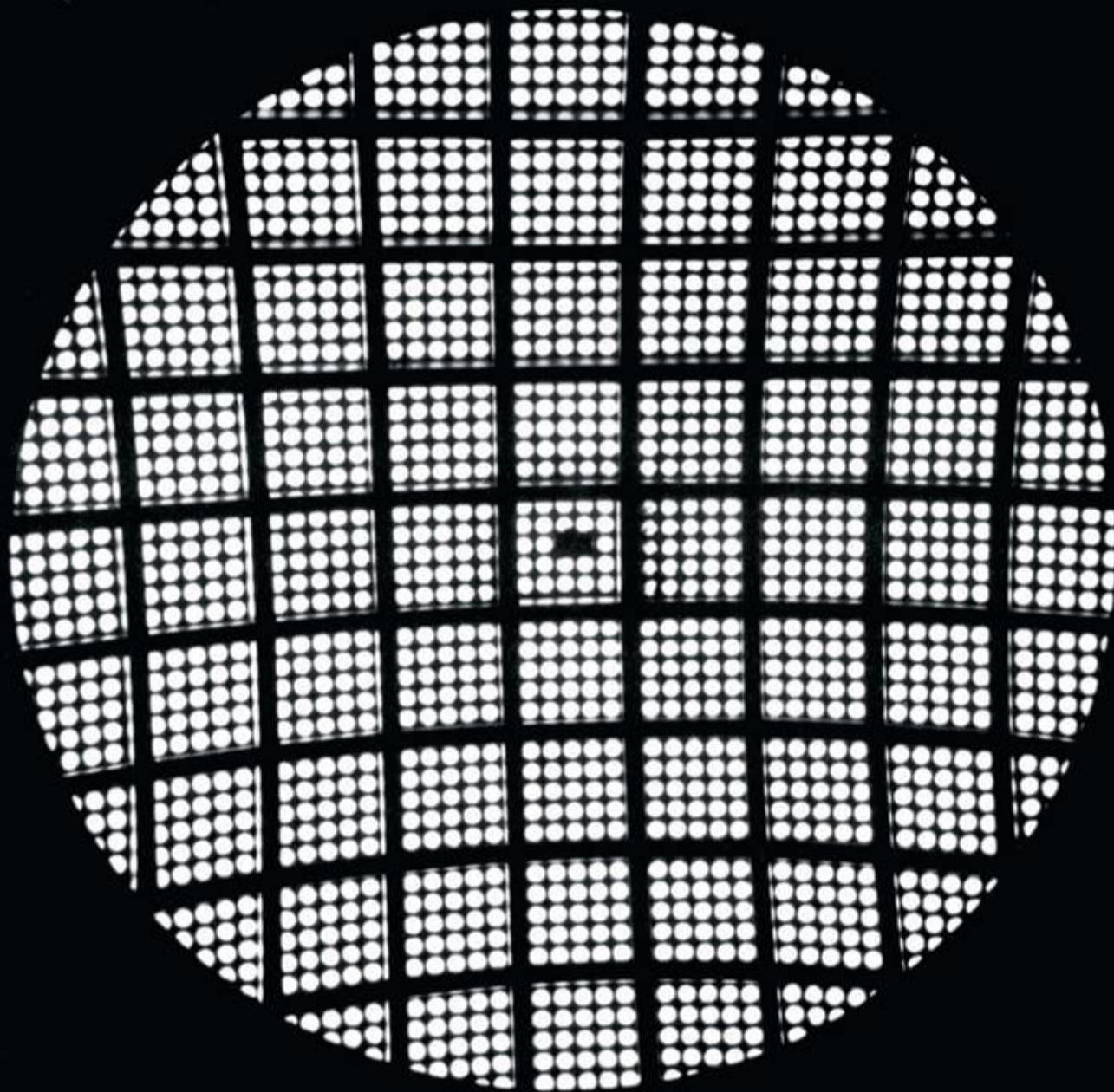
MCMLXVII

Kostel kruhového tvaru má průměr 20 metrů.
Uvnitř stojí 12 sloupů symbolizujících 12 apoštolů.

Sloupy vynášejí
do výše 16 metrů
kopuli s velkým
proskleným vrch-
líkem.

Vrchlík kopule
je tvořen žele-
zobetonovým
ránem a skle-
něnými dlaždi-
cemi.

Prosklená část
kopule je v současné
době kvůli netěsnosti
překryta plachtou.

PO VŠECHNY DNY
SVĚTA. MAT. 28,20

Sloupy nesou také okružní galerii.

JEDEN JEST M

A AJ, JÁ S VÁMI JSEM PO VŠECHNY DNY
AŽ DO SKONÁNÍ SVĚTA. MAT. 28.20

Na galerii jsou nad vchodem umístěny varhany
vyrobené v roce 1932 pražskou firmou Karel Urban.

Průčelí kostela s kazatelnou připomíná starý křesťanský symbol lodě a kříže.

Stůl Páně a
kazatelna.

Kazatelnu završuje
3,35 m vysoká
socha žehnajícího
Ježíše Krista.

Je to kopie světoznámé
oltářní sochy v chrámu
Panny Marie v Kodani.

Sádrová verze originálu
byla vytvořena 1821 –
1822 (dnes je v muzeu).
V roce 1839 byla nahra-
zena verzí mramorovou.

Korandův sbor tuto so-
chu zvolil poté, co jeho
představám nevyhověl
žádný z návrhů předlože-
ných českými sochaři.

Kodaň

Kodaň

Kodaň

Plzeň

Autorem sochy je
slavný dánský sochař
Bertel Thorvaldsen
(1770 – 1844).

Umístění sto let staré
sochy do funkcionali-
stické novostavby bylo
odvážným, ale velice
šťastným činem.

Modlitebna

BYL VŠICHNI JEDNO BYLI JAN 17. 21

Břetislav Holakovský:
Lod' církve

ABY VŠICHNI JEDNO BYLI JAN 17.21

Večeře Páně (artaig)

Kolumbárium pod kostelem

Literatura:

Pavel Domanický, Petr Domanický: Jaroslav Fišer - Deset let práce na Plzeňsku, Pěší zóna č. 4, Kulturní sdružení ARS, Plzeň 1999

Korandův sbor 1936 - 2006, almanach k 70 letům otevření kostela, Korandův sbor, farní sbor ČCE v Plzni, 2006

Jakub Šlouf: Projekt stavby Korandova sboru v Plzni 1918 - 1938, Nardi aristae, sborník k 70. narozeninám Ivana Martinovského, Archiv města Plzně, 2007

Internetové stránky kostela Panny Marie (Vor Frue Kirke), Kobenhavn

Fotografie:

Spisovna Korandova sboru ČCE v Plzni, Pavel Falátek, Michael Šlouf

Architektonické návrhy a plány:

Spisovna Korandova sboru ČCE v Plzni

Tuto prezentaci najdete na stránkách
www.koranduvsbor.cz

KONEC

verze 1.2

květen 2012